

Examination of the primary first grade students' self - perception

İlköğretim birinci sınıf öğrencilerinin benlik algısı düzeyinin incelenmesi

Yasin Özkara¹

Abstract

In this research, it is aimed to decide self-perception levels of 1st grade primary school students, who start a different environment like primary school for the first time after a secure environment like family. 66-76 month-old students, who continue 1st grade in a primary school and who have not had any preschool education in the city center of Antalya, constitute the universe of the research. 85 children, who are chosen by random sample method from the 1st grades of government schools in Antalya's one of the central counties, Kepez, and their mothers (n=85) and teachers (n=10), constitute the sample of the research. Data of research is collected with Demoulin's Self-Perception Scale for Children (6-year-old), which is translated into Turkish and tested for validity and reliability by Kuru-Turaşlı (2006). It is decided that perceptions of mother, teacher and student groups' about primary school 1st grade students' levels of self-respect, self-efficacy and self-perception show parallelism.

Keywords: Self-esteem, self perception, self-efficacy.

[\(Extended English abstract is at the end of this document\)](#)

Özet

İlköğretim birinci sınıf öğrencilerinin benlik algısı düzeyini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmanın evrenini, Antalya İl merkezinde okul öncesi eğitimi almamış İlköğretim birinci sınıfa devam eden 66-76 aylar arasındaki öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklemi ise, 2012-2013 eğitim öğretim yılında Antalya merkez ilçelerinden Kepez ilçesine bağlı devlet okullarının birinci sınıfına yeni başlayan çocuklar evreninden tesadüfi örneklem yöntemi ile seçilen 85 çocuk, anneleri ve öğretmenleri (n=10) oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak, Demoulin Çocuklar için Benlik Algısı Ölçeği (6 yaş) kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre birinci sınıf öğrencilerinin öz saygı, öz yeterlilik ve benlik algısı düzeylerine ilişkin anne, öğretmen ve öğrenci gruplarının algılarının paralellik gösterdiği görülmüştür. Örneklem alınan her üç grubun değerlendirmesine göre birinci sınıf öğrencilerinin benlik algısı düzeylerinin düşük olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Benlik algısı, benlik saygısı, öz yeterlilik, öz saygı.

¹ Yrd. Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, yasinozkara@akdeniz.edu.tr

1. Giriş

Doğumla birlikte bu yaşam sahasında varlığını devam ettirme çabası içerisine giren birey, doğduğu andan itibaren sosyal yaşamın bir parçasıdır. Bireyin içinde bulunduğu sosyal ortamda kendine dair bilgi sahibi olma isteği de temel bir ihtiyaçlarından birisidir. Bireyin var olduğu bu sosyal ve fiziksel ortamda ihtiyaçlarını karşılarken zamanla benlik algısı oluşmaya başlamaktadır.

Benlik algısı doğuştan getirilen bir yeti değil, zamanla sosyal etkileşimlerle kazanılan bir özelliktir. Özellikle ilk ve orta çocukluk döneminde okul, öğretmen, arkadaş grupları ve ebeveynler çocukların benlik algısının gelişmesinde önemli faktörlerdir (Frisby ve Tucker, 1993). Yapılan birçok araştırma ailenin (Demo vd., 1987), okul çevresinin (Hoge vd., 1990) ve arkadaş ilişkilerinin (Scott vd., 1996) benlik algısının gelişimi üzerinde etkili olduğuna yönelik bulgular sunmaktadır. Özellikle okul ortamındaki öğretmenlerin öğrencinin benlik saygısı üzerinde etkili olduğunu gösteren birçok araştırmaya da rastlanmaktadır (Bean, 1986; Nelson, 1984; Torres vd., 1995). Üzerinde uzun yıllar araştırmalar yapılan benlik kavramı kişiliğin temelini oluşturan faktörlerden biridir. Benlik algısının, bireyin kim olduğu, ne anlama geldiği, ne yapabileceği ve dünyada nasıl uyum sağladığı ile ilgili düşünceleri; bir nesne olarak kendisine yüklediği duygu ve düşüncelerin bütünü; kendisi hakkındaki değerlendirmeleri ve inançlarının tamamı (Rosenberg, 1986; Öner, 1987) ya da bireyin kendine ilişkin algıları, duyguları ve tutumları (Marshall, 1989; Wall, 1986), bir kimsenin çeşitli kişilik özelliklerinin kendinde bulunuş derecesi hakkındaki değerlendirmelerinin bütünü ya da kişinin kendini algılaması (Baran, 1999) gibi birçok farklı tanımının var olduğunu görmek mümkündür. Yapılan bu tanımlamalardan da anlaşılacağı gibi benlik algısının tek bir tanımlamasının olmadığı, çoğu zaman birbirlerini kapsayan ya da benliğin belirli bir yönüne vurgu yapılan tanımlamaların olduğu görülmektedir.

Benlik algısı bireysel bir resimdir. Bireyi diğerlerinde ayıran geniş çaptaki etkileşimlerden oluşmaktadır ve bu etkileşimler, bireyin fiziksel ve sosyal çevresindeki insanlardan elde ettiği deneyimlerinin yorumuna bağlıdır. Benlik kavramının gelişimi hayat boyunca devam eden ve yaşla değişen yavaş bir süreç olarak açıklanmaktadır (Zigler ve Finn-Stevenson, 1987). Demoulin (2000) benliği, kişinin yaşamsal deneyimleri ve gözlemleriyle kendi değer yargılarının oluşması şeklinde tanımlarken, benlik kavramında benlik algısı, benlik değeri ve benlik saygısı kavramlarına vurgu yapmaktadır.

Bu bağlamda benlik algısı, bireyin yaşamına, algılayış biçimine göre şekillenen ve gelişimi süreklilik gösteren bir olgudur. Birey yaşantılarında kendisini mutlu eden ya da hayal kırıklığına uğratan olaylar sonucu, kendine değer verme duygusu geliştirmektedir. Öğrenilen değer verme duygusunun ardından, kendini değerlendirme, daha sonrasında ise başkalarının kendisini değerlendirmesinden

bağımsız olarak kendisini nasıl değerlendirdiğinin önemini kavrayarak varlığını sürdürmektedir (Gençtan, 2005).

Genel anlamda bireyin benlik gelişimi sürecinde aile, akran ve öğretmenler kurulan ilişkinin niteliği, çocuğa gösterilen ilgi, sosyo-ekonomik durum, ırk, fiziksel, ruhsal ve yeteneksel özellikler gibi birçok faktörden etkilendiği belirtilmektedir. Yaşamını ilk yıllarında henüz yaşamsal deneyimlere sahip olmayan birey, yaşamsal sürece girdiği andan itibaren çevresiyle etkileşim içinde deneyimler edinerek davranışlar geliştirmeye ve bu davranışları da çevresindeki insanlar tarafından değerlendirilmeye başlanmaktadır. Dolayısı ile birey bu değerlendirmeler doğrultusunda kendisine ait yargılarda geliştirmeye başlamaktadır (Cüceloğlu, 2000). Öncelikle bireyin aile içerisinde duyguların ifade edilişi, yaşantıların paylaşılması gibi davranışları öğrenilmesine anne baba ve kardeşlerin model olduğu kabul edilirse, ailesel ilişkilerin bireyin benlik algısının oluşumunda önemli faktörler olduğu düşünülebilir (Humphreys, 2001). Çocuğa sosyal deneyim kazanması için çeşitli imkânlar hazırlayan aile, aynı zamanda bu amacına ulaşmak için çocuğun arkadaş gruplarına girmesine, duygularını, düşüncelerini ifade etmesine imkân sağlanması gereken en önemli görevini de üstlenmektedir (Arı vd., 2002). Çocuk ilk olarak ailesinden bilgiler edinmektedir. Doğal olarak ailesinin değer yargılarını benimseyip bunları kendine kılavuz yapmaktadır. Bu nedenle çocuğun benlik algısının, aile ortamındaki uyumlu tutum ve davranışlardan olumlu yönde etkilenebileceği düşünülmektedir.

Çocukların aile dışında sosyal iletişim kurdukları diğer sosyal faktörün akran grupları olduğu düşünüldüğünde, bu gruplarla toplu olarak okul ortamında karşılaşmaktadırlar. Çocuk, aile dışında ilk kez sosyal normlarla okulda karşılaşmaktadır. Toplu olarak yaşanan ve kendine özgü sosyal normları olan okul ortamına, çocuk ailesinden farklı normlara sahiptir. Çocuk bu farklı ortamda akranlarıyla ilişkilerini yönetme çabasına girecek ve genel sosyal normlara akranları aracılığıyla hazırlanacaktır. Bu süreçte sosyal yeteneklerini geliştirmeye başlayan çocuk aynı zamanda sosyal benliğini oluşturma olanağına da sahip olacaktır.

Aile ve akranların yanı sıra okul ve öğretmenlerde çocuğun benlik algısının gelişiminde son derece önemli sosyal yapı taşlarıdır. Özellikle aileden farklı normları olan bir ortamla karşılaşan birinci sınıf öğrencileri için öğretmenlerin tavır ve tutumları, okulun iklimi son derece önemlidir. Öğrencilere okulda güvende olduğunu, sevildiğini ve kabul edildiğini hissettiren bir okul iklimi, öğrencinin benlik algısının gelişiminde daha da etkili olacağı düşünülmektedir (Sarı ve Cenkseven, 2008). Özellikle ilköğretime yeni başlayan ve kendisinden okuma yazma gibi bir takım karmaşık becerilerin beklenmesi öğrenci için bir kaygı ortamı oluşturacaktır

Okul ortamında kendini, fikirlerini rahatlıkla açabilen ve paylaşabilen bir ortamla karşılaşan öğrenci, okulda kendini, değerli hissedecektir. Bu durumda çocuğun okul ortamına daha olumlu duygular geliştirmesine zemin hazırlayarak öğrenmeye karşı motivasyonunu artıracaktır (Santrock, 1997).

Birinci sınıf öğrencilerinin okulda ortamında en yoğun iletişim kurdukları bireyler öğretmenlerdir. Öğretmenlerin, günlük etkileşimleri öğrencilerin içinde yaşadıkları sosyal atmosferin doğasını belirlemektedir. Dolayısı ile öğretmenleriyle olumlu iletişim kurabilen, beklediği iletileri ve dönütleri alabilen öğrenciler, olumlu davranışlarını arttırabilirler (Hoşgörür, 2002). İlköğretim öğrencilerinin okulu sevip sevmemeleri üzerindeki en önemli etkenler öğretmenler ve akranlarıdır (Bailey, 1999). Dolayısı ile öğretmenin okul ortamındaki davranış yönetiminde demokratik bir ortam sağlaması, çocuğun olumlu ve sağlıklı benlik algısı geliştirmesine yardımcı olacaktır.

2. Araştırmanın Amacı

Okul ortamında kurulan olumlu ilişkiler, öğrenci için topluluk duygusu oluşturduğu gibi ait olma duygusunu da geliştirmektedir. Başkaları tarafından kabul gören öğrenciler okulda daha mutlu olmakta, deneyimlerinden daha çok tatmin olmakta ve hedeflerini gerçekleştirmek için daha çok çalışmaktadır (Smith ve Sandhu, 2004).

Bu nedenle bu çalışmada, aile gibi güvenli bir ortamdan sonra ilköğretim gibi daha farklı bir ortama yeni başlayan birinci sınıf öğrencilerinin benlik algısı düzeyini belirlemek amaçlanmaktadır.

3. Araştırmanın Yöntemi

İlköğretim birinci sınıf öğrencilerinin benlik algısını belirlemek amacıyla yönelik bu çalışmada tarama modeli kullanılmıştır.

3.1. Araştırma Grubu

Araştırmanın evrenini, Antalya İl merkezinde okul öncesi eğitimi almamış İlköğretim birinci sınıfa devam eden 66-76 aylar arasındaki öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklemi ise, 2012-2013 eğitim öğretim yılında Antalya merkez ilçelerinden Kepez ilçesine bağlı devlet okullarının birinci sınıfına yeni başlayan çocuklar evreninden tesadüfi örneklem yöntemi ile seçilen 85 çocuk, anneleri ve öğretmenleri (n=10) oluşturmuştur.

3.2. Materyal

Araştırmada veri toplama aracı olarak, Kuru-Turaşlı (2006) Türkçeye uyarlanan ve geçerlik ve güvenilirliği yapılan Demoulin Çocuklar için Benlik Algısı Ölçeği (6 yaş) kullanılmıştır. *Demoulin Çocuklar için Benlik Algısı Ölçeği (6 yaş)*: Demoulin (1998) tarafından çocukların benlik algılarını sistematik olarak analiz etme amacıyla geliştirilmiş olan ölçek, Kuru-Turaşlı (2006) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Çocukların kendilerini bir grubun içinde nasıl algıladıkları ile ilgili değerlendirmeler ölçeğin öz saygı boyutunda, kendileri ile ilgili öz değerlendirmeler ise ölçeğin *öz yeterlilik* boyutunu oluşturmaktadır. Toplamda 29 maddeden oluşan ölçeğin değerlendirme

formunda bulunan; her gülen yüz: 3 puan, her ifadesiz: 2 puan ve her mutsuz yüz 1 puan üzerinden değerlendirilmektedir. Araştırmada birinci sınıf öğrencilerinin benlik algısını değerlendirmek için Demoulin Çocuklar için Benlik Algısı Ölçeği (6 yaş) öğrenci, aile ve öğretmenlere uygulanmıştır.

3.3. Verilerin Analizi

Veri toplama araçlarından elde edilen veriler Spss 15.00 istatistik programı ile analiz edilmiştir. İstatistik analizlerde yüzde frekans dağılımı, -t testi ve Anova analizi kullanılmıştır.

4. Bulgular

İlköğretim birinci sınıf öğrencilerinin benlik algısı düzeyini belirlemek amacıyla yapılan bu araştırmada elde edilen bulgulara göre;

Araştırma örneğine dâhil edilen öğrencilerin %50'si erkek, %50 kızdır ve %48' 66-70. ay arasında, %52'si 71-76 aylar arasındadır. Öğrencilerin kardeş sayısına göre bakıldığında %25'i tek çocuk, %55'i iki kardeş, %20'si de üç ve daha fazla kardeşe sahiptir. Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin ailelerine yönelik bilgiler incelendiğinde; annelerin %80'sinin, babaların %53'ünün 30-36 yaşlara arasında, annelerin %20'inin babaların %47'sinin da 37 yaş ve üzerinde olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan anne babaların eğitim durumları incelendiğinde, annelerin %20'inin, ilköğretim mezunu, %48'inin, lise mezunu, %32'inin de lisans mezunu olduğu belirlenmiştir. Babaların %27'sinin ilköğretim mezunu, %23'ünün lise mezunu ve %50'sinin de lisans mezunu olduğu belirlenmiştir.

Tablo 1: Anne, öğretmen ve öğrenci gruplarına göre birinci sınıf öğrencilerinin toplam benlik algısı, öz saygı ve öz yeterlilik algı düzeylerine ilişkin puanlarının yüzde ve frekans dağılımları

DÇBA Ölçeği Puanları	Çocuk				Anne				Öğretmen									
	Düşük		Orta		Yüksek		Düşük		Orta		Yüksek		Düşük		Orta		Yüksek	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Öz Saygı	7	89,	9	10.	-	-	-	-	8	100.	-	-	-	-	8	100.	-	-
Öz Yeterlilik	6	70.	2	29,	-	-	7	90,	8	9.5	-	-	7	88.3	1	11.7	-	-
Benlik Algısı	4	55.	3	45.	-	-	7	84.	1	15.3	-	-	8	100.	-	-	-	-
	6	0	9	0	-	-	2	7	3		-	-	5	0	-	-	-	-

Tablo 1' de ilköğretim birinci sınıf öğrencilerin benlik algısı düzeyine yönelik öz saygı, öz yeterlilik ve benlik algısı düzeyleri verilmiştir. Öğrencilerin alt boyutlar ve toplam benlik algısı puanlarının

dağılımına bakıldığında, öğrencilerin %89,4'ünün (n:76) öz saygı algısının düşük düzeyde, %10,6'sının (n:9) da orta düzey olduğu görülmektedir. Öz yeterlilik alt boyutu puanlarının dağılımına bakıldığında ise öğrencilerin %70,6'sının (n:60) öz yeterlilik algısının düşük, %29,4'ünde (n:25) orta düzeyde olduğu görülebilir. Toplam benlik algısı düzeylerine bakıldığında ise ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin %55'inin (n:46) benlik algısı düzeyinin düşük, %45'ininde (n:39) orta düzeyde olduğu görülmektedir.

Anne ve öğretmen gruplarının öğrencilerin öz saygı düzeyine ilişkin algıları incelendiğinde, her iki grubun da %100'ünün (n:85) öğrencilerin öz saygılarının orta düzeyde olduğuna ilişkin algıya sahip oldukları görülmüştür. Anne ve öğretmen gruplarının öğrencilerin öz yeterlilik düzeyine ilişkin algılarına bakıldığında ise anne grubunun %90,5'inin (n:77), öğretmen grubunun %88,3'ünün (n:75) öğrencilerin öz yeterliliklerinin düşük düzeyde, %11,7'sininde orta düzeyde olduğuna ilişkin bir algıya sahip oldukları görülmüştür. Anne ve öğretmen gruplarının birinci sınıf öğrencilerin benlik algılarına ilişkin algılarına bakıldığında ise, anne grubunun % 84,7'inin (n:72), öğretmen grubunun %100'ü (n=85) öğrencilerin benlik algısının düşük düzeyde olduğuna ilişkin bir algıya sahip oldukları görülmektedir. Bu sonuçlara göre, öğretmen, anne ve öğrenci gruplarının öz yeterlilik ve benlik algısı düzeyine yönelik algılarının paralellik gösterdiği, ancak öz saygı boyutunda öğrencilerin algılarının anne ve öğretmen gruplarına göre daha düşük olduğu söylenebilir.

Tablo 2: Birinci Sınıf Öğrencilerinin Yaşa Göre Öz saygı, Öz Yeterlilik ve Benlik Algısı Puanlarına İlişkin t- Testi Sonuçları

Demoulin Çocuklar İçin Benlik Algısı Puanları	N	\bar{X}	SS	SD	t	p
Öz Saygı	40	20,6000	4,30742	83	,467	,642
	45	20,2000	3,58406			
Öz Yeterlilik	40	22,8750	4,69144	83	-4,279	,000
	45	27,7556	5,69751			
Benlik Algısı	40	43,4750	8,03195	83	-4,328	,003
	45	48,8444	7,85365			

* p<.05

Yapılan analiz sonucunda yaş gruplarına göre öğrencilerin öz yeterlilik ve benlik algısı puanları arasında istatistiksel olarak manidar bir fark olduğu görülmüştür (t=4,279, t=4,328, p<0.05). Yaş gruplarına göre öz yeterlilik düzeyine ilişkin ortalama puanlarına bakıldığı zaman bu farkın 66-70 aylar arasında birinci sınıf öğrencileri lehine olduğu görülmektedir ($\bar{X}_{66-70 \text{ aylık}} = 22,8750$ ve $\bar{X}_{71-76 \text{ aylık}} = 27,7556$). Bu bulgulara göre 71-76 aylar arasında olan çocukların öz yeterlilik düzeyinin 66-70 aylar arasında olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu söylenebilir. Yaş gruplarına göre benlik algısı düzeyine ilişkin ortalama puanlara bakıldığında bu farkın 71-76 aylar arasında birinci sınıf öğrencileri lehine olduğu görülmektedir ($\bar{X}_{66-70 \text{ aylık}} = 43,4750$ ve $\bar{X}_{71-76 \text{ aylık}} = 48,8444$). Bu bulgulara

göre 71-76 aylar arasında olan öğrencilerin benlik algısının 66-70 aylar arasında olan öğrencilerden daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 3: Demoulin Çocuklar için Benlik Algısı Ölçeği (6 Yaş) Öz Saygı Alt Boyutu Puanlarının Anne, Öğretmen ve Öğrenci Gruplarına göre ANOVA Analizi Sonuçları

Puan	Anketi Dolduran	N, x ve ss Değerleri			Anova Sonuçları				
		N	X	ss	VK	KT	Sd	KO	F
Öz Saygı Algısı	Çocuk	85	16,3827	3,85531	G.Arası	2436,519	2	1168,259	39,040*
	Anne	85	19,3951	3,83882	G. içi	4155,556	83	11,481	
	Öğretmen	85	21,2346	2,11518	Toplam	5692,074			

* p<.05

Yapılan analiz sonucunda anne, öğretmen ve öğrenci gruplarına göre birinci sınıf öğrencilerin öz saygı algısı puanları arasında istatistiksel olarak manidar bir fark olduğu görülmüştür (F=39,040, p<.005). Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için uygulanan LDS çoklu karşılaştırma testi sonucunda hem öğretmen grubu hem de anne grubu arasında, öğrenci grubu aleyhine istatistiksel açıdan (p<.05) anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu bulgular birinci sınıf öğrencilerinin öz saygı algısına ilişkin öğrenci algılarının ($\bar{X}_{\text{Öğrenci}}=16,3827$) hem anne grubunun ($\bar{X}_{\text{Anne}}=19,3951$) hem de öğretmen grubunun ($\bar{X}_{\text{Öğretmen}}=21,2346$) öz saygı algısına göre daha düşük olduğunu göstermektedir.

Tablo 4: Demoulin Çocuklar için Benlik Algısı Ölçeği (6 Yaş) Öz Yeterlilik Alt Boyutu Puanlarının Anne, Öğretmen ve Çocuk Gruplarına göre ANOVA Analizi Sonuçları

Puan	Ölçeği Dolduran	N, x ve ss Değerleri			ANOVA Sonuçları				
		N	x	Ss	VK.	KT	Sd	KO	F
Öz Yet. Algısı	Çocuk	85	19,4444	3,87492	G.Arası	1040,798	2	580,399	29,347*
	Anne	85	25,7407	6,107004	G. içi	3279,235	83	15,497	
	Öğretmen.	85	19,0000	3,25192	Toplam	4520,033			

* p<.05

Yapılan analiz sonucunda anne, öğretmen ve öğrenci gruplarına göre birinci sınıf öğrencilerin öz yeterlilik algısı puanları arasında istatistiksel olarak manidar bir fark olduğu görülmüştür (F=29,347,

$p < .005$) olduğu saptanmıştır. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için uygulanan LDS çoklu karşılaştırma testi sonucunda hem öğrenci grubu hem de öğretmen grubu arasında, anne gurubu lehine istatistiksel açıdan ($p < .05$) anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu bulgular birinci sınıf öğrencilerinin öz yeterliliklerine ilişkin anne algılarının ($\bar{X}_{Anne} = 25,7407$), hem öğretmen grubunun ($\bar{X}_{Öğretmen} = 19,0000$) hem de öğrenci grubunun ($\bar{X}_{Öğrenci} = 19,4444$) öz yeterlilik algısına göre daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 5: Demoulin Çocuklar için Benlik Algısı Ölçeği (6 Yaş) Benlik Algısı Puanlarının Anne, Öğretmen ve Çocuk Gruplarına göre ANOVA Analizi Sonuçları

Puan	Gruplar	N , x ve ss Değerleri			ANOVA Sonuçları				
		N	X	ss	VK.	KT	Sd	KO	F
Toplam Benlik Algısı	Çocuk	85	34,3704	7,25163	G.Arası	5743,134	2	3166,562	17,539
	Anne	85	37,8889	10,253	G. içi	13043,188			
	Öğretmen	36,8625	4,21981	Toplam	21765,332				

* $p < .05$

Yapılan analiz sonucunda anne, öğretmen ve öğrenci gruplarına göre birinci sınıf öğrencilerin benlik algısı puanları arasında istatistiksel olarak manidar bir fark olduğu görülmüştür ($F = 17,539$, $p < .005$) olduğu saptanmıştır. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için uygulanan LDS çoklu karşılaştırma testi sonucunda öğrenci grubunun hem anne grubu hem de öğretmen gurubu arasında istatistiksel açıdan ($p < .05$) anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu bulgular birinci sınıf öğrencilerinin benlik algısına ilişkin öğrenci algılarının ($\bar{X}_{Öğrenci} = 34,3704$) hem anne grubundan ($\bar{X}_{Anne} = 37,8889$), hem de öğretmen grubundan ($\bar{X}_{Öğretmen} = 36,8625$) daha düşük olduğunu göstermektedir.

5. Tartışma

İlköğretim birinci sınıf öğrencilerinin benlik algılarını incelemek amacıyla yapılan bu araştırmadan elde edilen verilere göre, öğrencilerin benlik algısı düzeyine ilişkin anne, öğretmen ve birinci sınıf öğrencilerinin toplam benlik algısı, öz saygı ve öz yeterlilik algı puanlarının yüzde ve frekans dağılımları incelenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre birinci sınıf öğrencilerinin öz saygı, öz yeterlilik ve benlik algısı düzeylerine ilişkin anne, öğretmen ve öğrenci gruplarının algılarının paralellik gösterdiği görülmüştür (Bkz. Tablo 1). Örnekleme alınan her üç grubun değerlendirmesine göre birinci sınıf öğrencilerinin benlik algısı düzeylerinin düşük olduğu belirlenmiştir.

Araştırma verilerinden elde edilen sonuçlara göre yaş etkeninin birinci sınıf öğrencilerin öz saygı düzeyinde istatistiksel olarak manidar bir farklılık yaratmadığı ($p>0.05$) görülürken, öz yeterlilik ve benlik algısı puanları arasında istatistiksel olarak manidar bir fark yarattığı belirlenmiştir ($p<0.05$). Bu farkın büyük yaş grubu (71-76 aylar arası) lehine olduğu görülmüştür. 71-76 aylar arasında olan öğrencilerin öz yeterlilik düzeyinin 66-71 aylar arasında olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır (Bkz. Tablo 2). Kuru-Turaşlı (2006) araştırmasında yaş faktörünün benlik algısının gelişiminde etkili bir faktör olmadığı tespit etmiştir. Bu bulgu araştırmadan elde edilen bulgularla çelişmektedir. Örnekleme alınan çocuklar her ne kadar ilköğretim çağı çocukları olarak algılsalar da kronolojik yaş olarak erken çocukluk dönemindedirler.

Erken çocukluk dönemindeki bu çocukların bağlanma yaşantıları temelindeki benlik algıları başkaları ve ilişkilere yönelik “temsilleri” somutlaştıramamışlardır. Bilişsel ve duygusal gelişime paralel olarak benlik ve başkalarına ilişkin kavramların kapsam ve derinliği gelişmemiştir. Dolayısı ile her ne kadar iki yaş grubu arasında benlik algısı boyutunda farklılık görülse de her iki yaş grubundaki benlik kavramı algısı soyut çıkarımlara yetkin hale gelmemiştir. Hala kendileri ve başkaları hakkında iyi- kötü gibi “karşıtlıklar” ya da kesin zıtlıklar şeklinde çıkarımlar yapmaya devam ederler (Sümer ve Şendağ, 2009).

Araştırmadan elde edilen bir diğer sonuçta anne, öğretmen ve öğrenci gruplarına göre birinci sınıf öğrencilerinin öz saygı algısı puanları arasında istatistiksel olarak manidar bir farkın olması yönündedir ($F=39,040$, $p<.005$). Bu bulguya göre birinci sınıf öğrencilerinin öz saygı algısının hem anne hem de öğretmen grubunun öz saygı algısından daha düşük olduğu belirlenmiştir. Kuru-Turaşlı (2006), 6 yaş çocuklarının benlik algılarını incelediği araştırmasında annelerin, öğretmenlerin ve çocukların benlik algılayış düzeylerinin kendi içinde eşit olduğunu ama çocukların benlik algılama düzeyinde yetişkinlere göre daha farklı olduğunu saptamıştır. Bu sonuçlarda araştırmadan elde edilen bulguları destekler niteliktedir. Sarıca (2013)’nın ebeveynlerin sorun çözme becerileriyle çocukların benlik algısı arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasına göre, sorun çözme becerisi yüksek olan annelerin çocuklarının benlik algısı ve öz yeterlilik algısının düştüğü görülmüştür. Çevresel faktörler çocukların bir olay ya da duruma karar verme, olaya ya da durumu algılama, yordama becerilerini etkilemektedir. Dolayısıyla sosyal yaşamda çocuğa model aile ya da öğretmenlerin çocukla olan etkili iletişim becerileri çocukların kendisini algılama becerilerinin gelişiminde önemli derecede etkili olacaktır. Her iki araştırma bulguları doğrultusunda çocuğun sosyal yaşamında karşılaştığı durumlara çocuktan önce çözümlerin üretilmesi çocukların kendilik algılarını etkileyebileceği ve çocukların kendilerini algılayış düzeylerinin yetişkinlere göre farklılaşabileceği söylenebilir.

Araştırmadan elde edilen bir diğer sonuçta, anne, öğretmen ve öğrenci gruplarına göre birinci sınıf öğrencilerin öz yeterlilik algısı puanları arasında istatistiksel olarak manidar bir fark olduğu yönündedir ($p < .005$). Bu bulgular birinci sınıf öğrencilerinin öz yeterliliklerine ilişkin anne algılarının hem öğretmen grubunun hem de öğrenci grubunun öz yeterlilik algısına göre daha yüksek olduğunu göstermektedir. Alan yazında anne ve babaların çocuklarına yansıtıkları olumlu ve olumsuz duygularıyla çocukların sosyal beceri ve yeterlilikleri arasındaki ilişki olduğu vurgulanmaktadır (Verschueren vd., 2012). Çocuklar, doğumdan itibaren etrafını saran fiziksel ve sosyal çevreyi tanımaya ve anlamaya çaba harcarken, bu çabasında en büyük desteği de anne ve babasından almaktadır. Aileler çocuklarının bu çabalarına karşı güven verici, hoşgörülü ve esnek bir yaklaşımın sergilemektedir. Dolayısı ile anneler çocuklarının sosyal yeterlilik boyutunda diğer bireylere oranla daha iyimser düşüncelere sahip olabilirler.

Araştırma anne, öğretmen ve öğrenci gruplarına göre birinci sınıf öğrencilerin benlik algısı puanları arasında istatistiksel olarak manidar bir fark olduğu görülmüştür ($p < .005$) Birinci sınıf öğrencilerinin benlik algısına ilişkin algılarının hem anne grubundan hem öğretmen grubundan daha düşük olduğu saptanmıştır. Örnekleme alınan grup ilköğretim birinci sınıfa yeni başlayan çocuklardır. Birinci sınıfa başladıklarında güven dolu sıcak bir aile ortamından yeni kopan bu öğrenciler, okul ortamının normatif yapısına uyum sağlayamamış ve bu yüzden kaygı düzeyi artmış olabilir. Dolayısı ile okul ortamında kendilerini duygusal anlamda çekinik bırakmış olabilirler. Bu durum onların kendilerini algılayışlarında farklılık yaratmış olabilir.

6. Sonuç ve Öneriler

Sonuç olarak, okulların en temel sorumluluklarından biri, çocukların sağlıklı kişilik geliştirmelerini desteklemektir. Okullar aynı zamanda, kişiliğin en temel parçalarından biri olan benlik gelişiminde de son derece önemli bir sosyal sorumluluğa sahiptir. Bu nedenle ilköğretim birinci sınıfa yeni başlayan çocuklar için okul yalnızca yazılı bir müfredatın yerine getirilmesinden çok daha geniş yükümlülükleri yerine getirmesi gerekmektedir. Öğrenciler bu ortama geldiklerinde öncelikle sevecen, sıcak ve güvenli aile ortamlarına yakın bir ortamın varlığına ihtiyaç duyabilirler. Özellikle okula başlama yaşının düşürülmüş olması bu önemi bir kat daha fazlaştırmaktadır. Çünkü altı yaş çocukları için okul hâlâ bir oyun ortamı olarak algılanmakta ve çocuk bu oyun ortamlarında kendilik algısını geliştirmektedir. Bu bağlamdan bakıldığında özellikle birinci sınıf öğrencilerine sunulan okul ortamında yürütülen bütün etkinliklerin oyun odaklı öğretimle gerçekleştirilmesi çocukların okula karşı olumlu bakış açısı geliştirmesini sağlayarak kendini güvenli, sevilen ve değer verilen bir ortamda hissetmesini sağlayacaktır. Bu durumda çocukların benlik algılarını olumlu yönde etkileyecektir.

Kaynakça

- Arı, R., Çağdaş, A., ve Seçer, Z. (2002). *Çocuk ve Ergenle Sosyal ve Ahlak Gelişimi*. Nobel Yayın, Ankara.
- Baran, G. (1999). *Korunmaya Muhtaç Çocuk ve Benlik Kavramı*. Yaysan Matbaacılık, Ankara.
- Bailey, G. (1999). A qualitative study of middle grade students' perceptions of their schools, teachers and classes, *Louisiana Middle School Association (LMSA) Journal, Spring 1999, Vol.VIII*
- Beane, J.A. (1986). The self-enhancing Middle-Grade School. *The School Counselor*, 33 (3): 189-195.
- Cüceloğlu D. (2000). *İnsan ve Davranışı*. Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Demo, D.H., Small, S.A., & Williams, R.C.S. (1987). Family relations and the self-esteem of adolescent and their parents. *Journal of Marriage and the Family*, 49: 705-715.
- Demoulin, D. F. (2000). I like me: enhancing self concept in kindergarten-age children through active School/Business Partnerships”, *NAPS communiqué*, 27(8),
- Frisby, C.L., & Tucker, C.M. (1993) Black children's perceptions of self: Implications for educators. *The Educational Form*. 57: 146-156.
- Gençtan, E. (2005). *Psikanaliz ve Sonrası*. Hür Yayınevi, İstanbul.
- Hoge, D.R., Smit, E.K., & Hanson, S.L (1990). School experiences predicting changes in self-esteem of sixth and seventh grade students. *Journal of Educational Research*, 82(1), 117-127.
- Hoşgörür, V. (2002). İletişim, Z. Kaya (Ed.), *Sınıf yönetimi*. Pegem A Yayıncılık, Ankara,
- Humpreys, T. (1999). *Çocuk Eğitiminin Anahtarları: Özgüven*. (Çev: T. Anapa), Epsilon Yayınevi, İstanbul.
- Kuru Turaşlı, N. (2006). “6 Yaş Grubu Çocuklarda Benlik Algısını Desteklemeye Yönelik Sosyal-Duğusal Hazırlık Programının Etkinliğinin İncelenmesi” Yayınlanmamış Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Marshall, H. H. (1989). The development of self-concept. *Young Children*, July, 44-51.
- Nelson, G. (1984). The relationship between dimensions of classroom and family environments and the self-concept, satisfaction and achievement of grade 7 and 8 students. *Journal of Community Psychology*, 12, 276-287.
- Öner, U. (1987). *Benlik Gelişimine İlişkin Kuramlar*, Ed. B. Onur, *Ergenlik Psikolojisi*, II. Basım, Hacettepe Taş Kitapçılık, Ankara.
- Sarı, M., Cenkseven, F., (2008). İlköğretim Öğrencilerinde Okul Yaşam Kalitesi ve Benlik Kavramı. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* [Online]. 5:2. Erişim: <http://www.insanbilimleri.com> adresinden 25 Mart tarihinde indirilmiştir.
- Sarıca, E. (2013). “Ebeveynlerin Sosyal Sorun Yönelimleri ile Çocukların Benlik Algısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Santrock, J. W. (1997). *Life Span Development*. The McGraw-Hill Companies, United States of America.
- Scott, C.G., Murray, G.C., Mertens, C., & Dustin, R. (1996). Student self-esteem and the school system: Perceptions and Implications, *Journal of Educational Research*, 89, 5, 286-292.
- Smith, C., & Sandhu, D. S. (2004). Toward a positive perspective on violence prevention in schools: Building connections. *Journal of Counseling & Development*, 82 (3), 287 – 293

- Sümer, N. ve Şendağ, M. (2009). Orta Çocukluk Döneminde Ebeveynlere Bağlanma, Benlik Algısı ve Kaygı. *Türk Psikoloji Dergisi*, Haziran 2009, 24 (63), 86-101
- Torres, R., Fernandez, F., & Maceira, D. (1995). Self-esteem and value of health as correlates of adolescent health behavior. *Adolescence*. 30, 118, 403-412.
- Verschuere K, Doumen S, Buyse E.(2012). Relationships with mother, teacher, and peers: unique and joint effects on young children's self-concept. *Attach Human Development*.14:233-48.
- Zigler, E. F. and Finn-Stevenson M (1987). *Children Development and Social Issues*. D.C. Heath and Company, Toronto.
- Wall, C. (1986). Self concept: An element of success in the female library manager. *Journal of Library Administration*, 6 (4), 53-65.

Extended English Abstract

Purpose and Significance

In this research, it is aimed to decide self-perception levels of 1st grade primary school students, who start a different environment like primary school for the first time after a secure environment like family

Results

It is decided that perceptions of mother, teacher and student groups' about primary school 1st grade students' levels of self-respect, self-efficacy and self-perception show parallelism. In the research, while age factor does not create any statistically significant difference on self-respect levels of 1st grade students ($p>0.05$), it is stated that it creates a statistically significant difference between self-efficacy and self-perception points ($p<0.05$).

Self-respect perception of both mother and teacher groups about 1st grade students' self-respect perception is stated to be lower than students' self-respect perception. It is determined that mothers' perceptions about 1st grade students' self-efficacy perception is higher than both teacher and student groups' self-efficacy perception. In addition, 1st grade students' perceptions about their self-perception is decided to be lower than both mother and teacher groups.

Discussion and Conclusion

In respect of the results obtained from research data, while it is seen that age factor does not create a statistically significant difference on 1st grade students' self-respect levels ($p>0.05$), it is decided that it creates a statistically significant difference between self-efficacy and self-perception points ($p<0.05$). It is also determined that self-efficacy levels of students between the age of 71-76 month is higher with respect to the students between the age of 66-71 month (See Table 2). However, Kuru-Turaşlı (2006) stated in her/his research that age is not an effective factor in self-perception development. Kuru-Turaşlı's finding is contrasting with the results of this research. *Children in the early childhood period have not materialize their self-perceptions on the basis of binding experiences and representations about relationships and other people*. As parallel with cognitive and emotional development, scope and depth of concepts about self and others have not developed (Sümer & Şendağ, 2009). In the research, it is seen that there is a statistically significant difference between 1st grade students' self-respect points according to mother, teacher and student groups ($F=39,040$, $p<.005$). It is determined that 1st grade students' self-respect perceptions is lower than both mother and teacher groups' self-respect perceptions. In her/his research, which s/he investigated 6 year-old children's

self-perceptions, Kuru-Turaşlı (2006) stated that mothers', teachers' and students' self-perception levels are equal in each group, however, children's self-perception levels are very different with respect to adults. In respect of a research that Sarıca (2013) investigated the relationship between parents' problem solving skills and children's self-perception, it is seen that mothers', who have high-level problem solving skills, children's self-perception and self-efficacy perception levels are getting lower. It can be said that creating a solution to the situations that children confront in their social lives might affect children's self-perceptions and levels of children's self-perception might differ with respect to adults.

It is determined that mothers' perception about 1st grade students' self-efficacy is higher in respect of both teacher and student groups' self-efficacy perception. While children make an effort to know and understand physical and social environment surrounding her/him from the birth, s/he gets the biggest support from her/his mother and father. Parents show a faithful, tolerant and flexible approach towards children's this effort. Therefore, mothers may have much more positive thoughts on children's social efficacy dimension than the other people. 1st grade students' perceptions about their self-perception is decided to be lower than both mother and teacher groups. Group, which is included into the sample, constituted of children just started the 1st grade of primary school. Students, who just detach from secure and warm family environment when they start 1st grade, might not accommodate themselves to normative structure of school environment and therefore, their anxiety level might get higher. Moreover, this situation might create a difference in their perceptions of themselves.

To sum up, schools are supporting children's healthy personality development, which is their one of the basic responsibilities. Schools, in meantime, has a very important social responsibility in "self" development that is personality's one of the basic elements. Therefore, school needs to accomplish very broad liabilities rather than just accomplishing only a written curriculum for children, who just start the 1st grade of primary school. Especially, the decline in the starting age of school increases its importance still more. Because for six year-old children school is perceived as a playground and in this playground children develop their self-perception. From this point of view, realizing all the activities practiced in the school environment especially for 1st grade students with game based teaching might provide children to develop a positive point of view and help them feel themselves in a secure, loving and valuable environment.